

een digitale uitgave van Eureka ADIBib

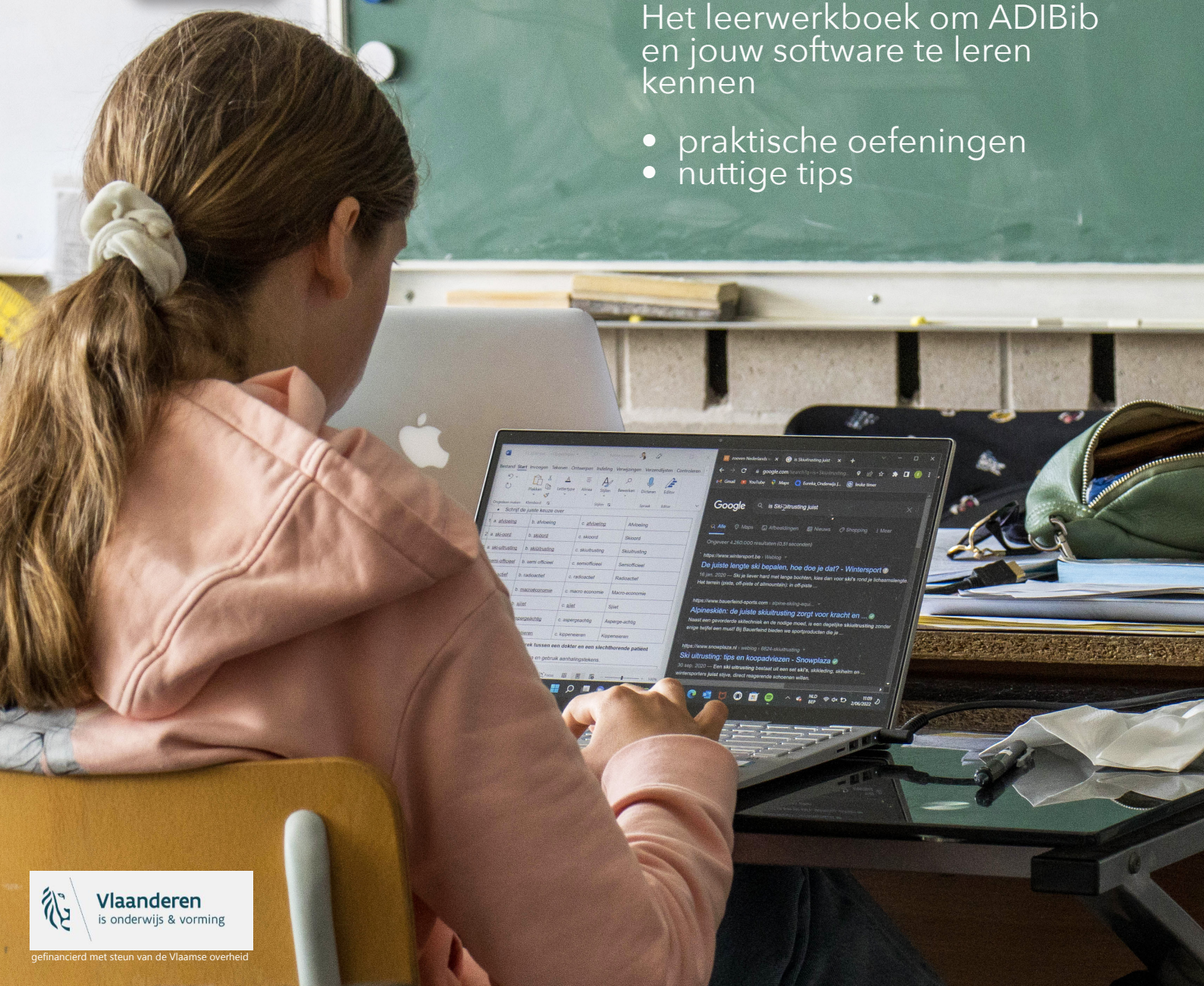

Het ADILeerwerkboek

Versie augustus 2022

Het leerwerkboek om ADIBib
en jouw software te leren
kennen

- praktische oefeningen
- nuttige tips

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

gefinancierd met steun van de Vlaamse overheid

een digitale uitgave van Eureka ADIBib

Het ADILeerwerkboek

Het leerwerkboek om ADIBib en
jouw software te leren kennen

- praktische oefeningen
- nuttige tips

Het ADILeerwerkboek

© 2022 versie 3, Eureka Die-'s-lekti-kus vzw

Digitale uitgave

Foto's en illustraties:

Shutterstock en Eureka Die-'s-lekti-kus

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit document
mag worden veeveelvoudigd zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.adibib.be

Inhoud

Eureka ADIBib is deel van	4
Voorwoord.....	5
Wees een coach.....	6
Dyslexie	7
Do's en Don'ts	8
Dyspraxie	9
Do's en Don'ts	10
ADIBoeken in het kort.....	11
Maar waarom eigenlijk?.....	11
Niet enkel schoolboeken!	11
Voorleessoftware	12
Aan de slag: oefeningen.....	13
Oefening 1: Moeilijke woorden met dys-	14
Oefening 2: Tekenfun	15
Oefening 3: Verbinden.....	15
Oefening 4: Computeronderdelen	16
Oefening 5: Ben jij een ADIBib-kenner?	17
Oefening 6: Stellingenspel.....	17
Oefening 7: Al die talen!.....	18
Oefening 8: Ik haat lezen.be.....	19
Oefening 9: Stuur ons een mail	20
Het werk achter een ADIBoek	21
Het omzettingsproces	21
In stukken knippen en een mooie naam geven.....	22
Voorleesbaar maken	22
Talen wisselen.....	22
Zelf een ADIBoek maken mag niet zomaar!	23
Wist je dat	24
Wat kan er fout lopen?.....	25
Tekst wordt niet of anders voorgelezen.....	25
Lay-out voor kinderen met leesstoornissen.....	28
Informeel jezelf en anderen	30
Breng het gesprek op gang met je team.....	30
Sensibiliserende video's.....	30
Informeel je met onze webinars.....	31
Lees onze nieuwste Eureka brochure!.....	32
Nawoord	33

Eureka ADIBib is deel van ...

Kinderondersteuning op Eureka

Dagonderwijs

Een bijzondere school die leerlingen met leerstoornissen in hun talent zet.

Diagnostiek

Handelingsgericht onderzoek en advies. Praktijkgericht en met oog voor lange termijn.

Vakantiecursussen

4 dagen les tijdens de paas- of zomervakantie. Boost je zelfvertrouwen via slimme technieken.

Ondersteuning in eigen context

ADIBoeken en LeesVoor!

Gratis de digitale versies van je schoolboeken. Kies daarbij de voorlees-software die je wil.

E-learning CleverKids

Leer online bij met succes via videolessen en CleverKids. Slim leren met snelle differentiatie.

Werkboeken

Alle technieken en strategieën van Eureka verzameld voor thuis, op school of in de praktijk.

Vorming en opleiding

LetOp!-nieuwsbrief

Elke 6 weken gratis artikels, materialen, video's ... over leerstoornissen.

Foundation die steunt

Wij dragen elke dag ons steentje bij om leerlingen beter te ondersteunen. Help je mee?

Vorming en studiedagen

Leer de technieken van Eureka kennen en pas ze toe binnen je school of praktijk.

Eureka heeft een brede waaier aan diensten. Zowel ouders, leerkrachten als logopedisten zijn welkom en worden geholpen door wat we doen. Kom naar Eureka, ondersteun jezelf in je eigen context of laat je vormen. Ontdek ons volledige aanbod op www.eurekaleuven.be.

Voorwoord

In elke klas zitten gemiddeld twee leerlingen met moeilijkheden op vlak van lezen en schrijven. Met digitaal aangepaste schoolboeken van **ADIBib** en **voorleessoftware**, kunnen zij toch volwaardig deelnemen aan het onderwijs.

Zie je niet goed? Dan krijg je een bril.
Weet je de weg niet? Dan gebruik je een GPS.
Lees, schrijf of spel je niet goed?
Dan is de **computer jouw hulpmiddel**.

Eureka ADIBib krijgt **subsidies** van de **Vlaamse Overheid**.
In ruil passen ze zoveel mogelijk schoolboeken digitaal aan.
Dit voor kinderen met een **passend attest**. Je mag enkel het ADIBoek bestellen als je de papieren versie hebt. Enkel zo ben je helemaal in orde met de auteurswetgeving, want wist je dat je geen eigen scans mag maken van een boek. Het ADIBoek is helemaal gratis.

Vergeet ook je **gratis voorleessoftware** niet. Zo kan je ADIBoeken laten voorlezen.

Stel dat lezen moeilijk en traag gaat, dan gaat de inhoud van de tekst verloren. Dit is zo in **elk vak**. Hier biedt **voorleessoftware** een **oplossing**. Het zou jammer zijn als je plezier in een vak verliest door het lezen.

Via dit leerwerkboek krijg je een idee wat een ADIBoek is en hoe het eruit ziet. Ontdek via de **oefeningen** hoe je voorleessoftware kan gebruiken.

Zo begrijp je al snel hoe het allemaal in zijn werk gaat.

Veel plezier!

Het ADIBib-team & ADI

Wees een coach

Dit leerwerkboek is bedoeld om **samen** met je kind of leerling je weg te vinden in het gebruik van ADIBoeken en voorleessoftware. Als coach heb je dus een belangrijke rol. Maar wat doet een **goede coach** dan? We helpen je op weg met een aantal concrete tips!

Een goede coach zorgt voor **gelijke kansen**. Het doel verandert niet, maar de weg daarnaartoe is voor iedereen anders. Het inzetten van hulpmiddelen, zoals de computer, zorgt dat kinderen met moeilijkheden niet uitvallen.

Laat het kind **zelf oefenen** en maak het **niet té veilig**. Bied niet enkel de kleine afgebakende oefening aan, maar leer het kind ook zelf de computer opstarten, voorleessoftware openen, ... Lukt iets niet meteen? Ga het dan **niet snel zelf** voor hem of haar oplossen! Kinderen leren enkel zoeken naar (creatieve) oplossingen als ze hier de kans toe krijgen. Ze moeten uiteindelijk zelfstandig met hun hulpmiddel, de computer, kunnen werken. **Ga dus op je handen zitten** en leg aan het kind uit wat de bedoeling is.

En het allerbelangrijkste: **begin klein**, maar begin wel. Kinderen hebben gemiddeld een tot twee jaar nodig om er vlot mee te leren werken. **Wacht dus niet te lang** om met de computer aan de slag te gaan. Kies om te beginnen **één vaardigheid** uit die je verschillende keren oefent. Herhaling is belangrijk en het heeft geen zin om alles door elkaar aan te leren.

Eureka kan je helpen om een betere coach te worden! Op ons YouTube-kanaal vind je stapsgewijze video's om je wegwijs te maken in de verschillende soorten voorleessoftware. Volg dit ADIBoek van voor, naar achter en doe wat er staat. Na een korte uitleg, kan je de theorie meteen toepassen in heldere oefeningen.

Vorm je bij Eureka. Ontdek op onze website wat een vorming van Eureka zo krachtig maakt. Vormingen - Eureka Leuven

Op de volgende pagina's vind je alvast de leerstoornisfiches van dyslexie en dyspraxie om je verder op weg te helpen als coach.

Dyslexie

Leerlingen met dyslexie vertonen **opvallende en blijvende moeilijkheden met lezen en/of spelling**. De fouten die zij maken lijken op verstrooidheidsfouten. Bijvoorbeeld: 'kineren' in plaats van 'kinderen' schrijven. Zij lezen hun vragen dikwijls verkeerd en antwoorden dan ook fout of onvolledig. Bij vreemde talen geeft dit heel wat problemen.

Zwakke kanten

Aandacht en concentratie

- concentratieproblemen
- verhoogde afleidbaarheid
- vergeetachtigheid en verstrooidheid

Oriëntatie in tijd en ruimte

- moeilijk klok lezen
- zwak gevoel voor tijd en ordening in tijd
- begrippen: links, rechts, voor, na, boven, onder zijn moeilijk net als de weg vinden
- motorische vaardigheden
- moeizaam en moeilijk leesbaar geschrift
- onhandigheid

Orde en structuur

- taken vergeten en agenda onvolledig
- moeilijk orde houden, allerlei dingen verliezen

Geheugen

- problemen met onthouden van losse, op zichzelf staande gegevens
- problemen met complexe opdrachten
- afspraken en spullen vergeten

Sociale vaardigheden

- weinig zelfvertrouwen, emotionele of sociale problemen, gedragsproblemen

Sterke kanten

Geheugen

- uitstekend lange termijngeheugen als het gaat om ervaringen, locaties en gezichten

Creatief problemen oplossen

- meerdere aspecten van een probleem tegelijk zien
- levendige verbeelding
- creatief in het bedenken van oplossingen
- aanleg voor kunst, drama, muziek, sport, verhalen vertellen, verkopen, zaken doen, ontwerpen, bouw of techniek

Visueel-analytische vaardigheden

- snel zien hoe iets (bijvoorbeeld: een gebouw of een wiskundig probleem) is opgebouwd, hoe het in elkaar zit
- een groot geheel makkelijk opsplitsen in de delen waaruit het is opgebouwd.

Ruimtelijke vaardigheden

- sterk in driedimensionaal denken (een voorwerp dat ze maar van één kant zien, als het ware in hun hoofd van alle kanten bekijken)

Sociale vaardigheden

- begrip voor problemen van andere
- groot doorzettingsvermogen

Vakken die problemen kunnen geven:

- **Nederlands:** lezen en spelling, traag overschrijven, overschrijffouten
- **Wiskunde:** tafels en eenvoudige bewerkingen, onthouden van wiskundige termen, verwarren van tekens, omkeringen bij overschrijven en lezen getallen
- **Vreemde talen:** leren lezen en schrijven van vreemde talen, spraakkunst
- **Aardrijkskunde:** kaart lezen, topografie, onthouden van aardrijkskundige namen
- **Geschiedenis:** onthouden van data, historische gebeurtenissen, geschiedkundige namen
- **Andere vakken:** onthouden van contextloze feiten, onthouden van formules

DO'S

Accepteren

- Aanvaard dat de leerling een probleem heeft en toon je begrip. Laat voelen dat je gelooft in de leerling.

Stimuleren en begeleiding

- Motiveer en leg nadruk op talenten!
- Structureer de leerstof en het leergedrag.
- Leer kernwoorden markeren. Vat de hoofdzaken samen.
- Gebruik heldere taal en geef duidelijke opdrachten!
- Varieer in visuele, motorische, auditieve aanbieding.
- Doe aan 'preteaching'.
- Leer de leerling 'hulp' te vragen.
- Controleer regelmatig de agenda.
- Gebruik overzichtelijke teksten (let op contrast, lettertype en interlinie, duidelijke alinea's, besluit bovenaan en op één pagina.)
- Stimuleer 'herhalen'. (Spreid bv. woordenschat leren in agenda over verschillende dagen.)
- Gebruik bij woorden en teksten afbeeldingen of tekeningen.

Compenseren

- Sta alle hulpmiddelen toe die de 'zelfredzaamheid' vergroten. Laptop, rekenmachine, strategiekaarten.
- Stimuleer gebruik van software en overhoorprogramma's.
- Leer werken met tekstverwerking en spellingscontrole.
- Geef meer tijd (min. 30%) bij toetsen.
- Lees opdrachten voor, overhoor mondeling.
- Bied schema's en geheugensteuntjes aan.
- Bied instructie stap voor stap aan.
- Vraag ingesproken boeken.

Dispenseren (vrijstellen)

- Geef vrijstelling van bepaalde eisen, bijvoorbeeld: 'geen spellingfouten tellen'.
- Laat minder oefeningen maken.

DON'TS

Begeleiding en aanpak

- Spellingfouten aanrekenen.
- Veel tekst laten overschrijven van het bord.
- Onvoorbereid hardop laten lezen.
- Meerdere opdrachten tegelijk geven.
- Lange schrijfp opdrachten geven.
- Grote toetsen kort van tevoren aankondigen.
- Alleen schriftelijk overhoren.
- Dictees laten meedoen ver boven het niveau.
- Toetsen laten leren uit schriften of nota's die niet gecorrigeerd zijn.

Taalgebruik

- Lange en complexe instructies geven.
- De leerstof alleen uitleggen in de vreemde taal. Zo weet de leerling gegarandeerd niet wat hij moet kennen.
- Zeggen of schrijven: 'Je hebt niet geleerd'. Wel: 'Vraag hoe hij of zij iets gedaan of geleerd heeft.'

Gedrag

- Zware sancties stellen als de leerling te laat komt of iets vergeten is.
- Verwachten dat de leerling zelfstandig kan plannen.
- De leerling vergelijken met zijn klasgenoten.

Materiaal

- Teksten met onoverzichtelijke lay-out.
- Een onduidelijke kopie geven.
- Geschreven opgaven of toetsen. Wel: 'getypt en overzichtelijk'.
- Cursus op veel losse bladen en in verschillende mappen.

Dyspraxie

Leerlingen met ontwikkelingsdyspraxie (DCD - coördinatie-ontwikkelingsstoornis) hebben opvallende en blijvende moeilijkheden met (fijne en grove) motorische vaardigheden. Moeizaam en moeilijk leesbaar geschrift. Onhandigheid, knoeien met eten, langzaam bij omkleden. Moeite met turnen en balspelen. Moeite met evenwicht, reactievermogen.

Zwakke kanten

Aandacht en concentratie

- verhoogde afleidbaarheid

Oriëntatie in tijd en ruimte

- moeilijk klok lezen
- zwak gevoel voor tijd en ordening in tijd
- begrippen: links, rechts, voor, na, boven, onder zijn moeilijk net als de weg vinden

Orde en structuur

- moeilijkheden om taken te plannen
- agenda onvolledig ingevuld

Geheugen

- problemen met onthouden van losse, op zichzelf staande gegevens
- problemen met complexe opdrachten
- afspraken en spullen vergeten

Spreken

- soms problemen met articulatie, bepaalde lettervolgorde en vloeiendheid bij het spreken

sociale vaardigheden

- soms onvolwassen gedrag en overdreven emoties
- gedragsproblemen

Sterke kanten

Geheugen

- uitstekend lange termijngeheugen als het gaat om ervaringen

Verbale vaardigheden

- vlot taalgebruik
- goede woordenschat

Sociale vaardigheden

- inlevingsvermogen
- groot doorzettingsvermogen

Vakken die problemen kunnen geven:

- **Nederlands:** moeizaam overschrijven, veel overschrijffouten, spelling (concentratie voor lettervorming en - verbindingen vraagt alle energie)
- **Wiskunde:** tafels en eenvoudige bewerkingen (niet automatiseren), gebruik van materialen (gradenboog, passer) en schetsen of tekenen van figuren, 'lezen' van ruimtelijke figuren, voorstellingen, indelingen, enz.
- **Vreemde talen:** zinsbouw en zinsontleding
- **Aardrijkskunde:** kaart lezen, oriëntatie, reliëfvoorstellingen
- **Lich. opvoeding:** oefeningen met snelle opeenvolgingen, evenwicht, coördinatie

DO'S

Accepteren

- Aanvaard dat de leerling een probleem heeft en toon je begrip. Laat voelen dat je gelooft in de leerling.

Stimuleren en begeleiding

- Motiveer en leg nadruk op talenten!
- Structureer de leerstof en het leergedrag.
- Leer kernwoorden markeren. Vat de hoofdzaken samen.
- Gebruik heldere taal en geef duidelijke opdrachten!
- Leer de leerlingen 'hulp' te vragen.
- Controleer regelmatig de agenda.
- Zorg dat alleen het nodige schrijfmateriaal op de bank ligt.

Compenseren

- sta alle hulpmiddelen toe die de 'zelfredzaamheid' vergroten. Laptop, rekenmachine, strategiekaarten.
- Laat een liniaal/geodriehoek gebruiken met een handgrip of antislipstrip.
- Gebruik voor cijferen en wiskunde ruitjespapier: dit vergemakkelijkt het onder elkaar schrijven van cijfers.
- Leer werken met testverwerking en spellingscontrole.
- Geef meer tijd (min. 30%) bij taken en toetsen.
- Bied schema's en geheugensteuntjes aan.
- Bied instructie stap voor stap aan.

Dispenseren (vrijstellen)

- Geef vrijstelling van bepaalde eisen (bijvoorbeeld: geen spellingfouten tellen, afwijkingen tot 3 à 4 mm. Bij het tekenen tolereren).
- Laat minder oefeningen maken.
- Geef een vervangingsopdracht bij sportactiviteiten als het sporten voor veel hilariteit bij de andere leerlingen zorgt en de leerling dit niet aan kan.
- Dwing de leerling ook niet om bijvoorbeeld mee te dansen bij het schoolfeest, maar laat hem aankondigen.

DON'TS

Begeleiding en aanpak

- Spellingfouten aanrekenen.
- Lange schrijfoopdrachten geven.
- Veel tekst laten overschrijven van het bord.
- Meerdere opdrachten tegelijk geven.
- Lange schrijfoopdrachten geven.
- Grote toetsen kort van tevoren aankondigen.
- Alleen schriftelijk overhoren.
- Dictees laten meedoen ver boven het niveau.
- Toetsen laten leren uit schriften of nota's die niet gecorrigeerd zijn.

Taalgebruik

- Lange en complexe instructies geven.
- Zeggen of schrijven: 'Je hebt niet geleerd.' Wel: 'Vraag hoe hij of zij iets gedaan of geleerd heeft.'

Gedrag

- Zware sancties stellen als de leerling te laat komt of iets vergeten is.
- Verwachten dat de leerling zelfstandig kan plannen.
- De leerling vergelijken met zijn klasgenoten.

Materiaal

- Teksten met onoverzichtelijke lay-out.
- Een onduidelijke kopie geven.
- Geschreven opgaven of toetsen (wel getypt en overzichtelijk).
- Cursus op veel losse bladen en in verschillende mappen.

ADIBoeken in het kort

ADIBoek is een afkorting van Aangepast Digitaal Boek, dus een **digitaal** boek met **aanpassingen**.

Deze aanpassingen zijn speciaal voor leerlingen met lees- en schrijfproblemen. Voor hen gaat lezen en schrijven traag en is dus heel vermoeiend. Een digitaal boek helpt hen vlotter te lezen en beter te schrijven

Een ADIBoek is een pdf-bestand dat op de computer van de leerling staat. Die opent het bestand in een speciaal softwareprogramma. Dat programma kan de teksten **voorlezen** en de leerling kan in het boek **typen**.

EEN ADIBOEK. DAAR HEB JE VAST AL EENS OVER GEHOORD. MAAR WAT IS DAT EIGENLIJK?

Het boek ziet er helemaal hetzelfde uit als het boek in de klas.

“Het is toch een aangepast boek?” hoor ik je denken. Juist! Alleen zie je deze aanpassingen niet. Ze zitten in de technische informatie van het boek. Alleen computers herkennen de aanpassingen. ADIBib is de organisatie die deze aanpassingen uitvoert.

Maar waarom eigenlijk?

Jullie weten nu al wat een ADIBoek is, maar waarom zou je het eigenlijk gebruiken?

Er zijn heel wat **voordelen** wanneer je het hulpmiddel vlot kan gebruiken. Leerlingen worden **zelfstandiger en zelfredzaam**. Ze hebben namelijk niet meer voortdurend de hulp van een volwassene nodig. Er is zowel voor de leerkracht als voor de leerling **tijds winst**. Het kind kan gemakkelijker volgen in de klas en is dus **minder snel gefrustreerd**. Dat heeft uiteraard ook positieve gevolgen voor het **zelfvertrouwen**.

Ten slotte is de tool bruikbaar vanaf het lager onderwijs tot bij verdere studies. Het kost even tijd om te wennen aan de nieuwe manier van werken, maar op termijn is die investering het dus zeker waard!

Niet enkel schoolboeken!

Je kan niet alleen schoolboeken, maar ook leesboeken laten voorlezen. Er zijn al heel wat boeken beschikbaar die ingelezen werden door mensen. Je kind kan dus gemakkelijk het leesboek voor zich leggen en samen lezen met de stem. Zo wordt lezen weer een plezier in plaats van een kwelling. Neem een kijkje op de [luisterpuntbibliotheek](#) om de boeken te ontdekken.

Voorleessoftware

Voorleessoftware wordt gebruikt om ADIBib schoolboeken te laten voorlezen op je computer, tablet en smartphone.

Leer **de basisfuncties van voorleessoftware** met onze handige filmpjes kennen. Kies de software die het beste bij jouw kind past. Werken de YouTube-iconen niet? Gebruik deze link: adibib.be/begeleiding/leer-werken-met

					
Kennismaking					
ADIBoeken openen					
Bladeren					
Lezen in een ADIBoek					
Voorleessnelheid					
Schrijven					
Spellingcontrole					
Woordvoorspelling					
Document opslaan					
Weblezer					

Bekijk hier de **oplossingen** van de oefeningen in dit ADILeerwerkboek.

					
Oplossing oefening 1					
Oplossing oefening 2					
Oplossing oefening 4					
Oplossing oefening 5					
Oplossing oefening 7					
Oplossing oefening 8					
Oplossing oefening 9					

Aan de slag: oefeningen

Nee, we gaan je niet overhoren!

De bedoeling van dit hoofdstuk is dat je te weten komt wat je allemaal in een ADIBoek kan **doen**. Hier kan je zelf **oefenen** in een digitaal schoolboek.

Niets moet, alles mag. **Test maar uit!**

Wil je weten wat je te wachten staat? Of ben je specifiek naar iets op zoek?

Kijk dan even in deze tabel! Je vindt er een overzicht van waarop er bij elke opdracht geoefend wordt.

		Oefening								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Tekst laten voorlezen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Typen in een boek	✓			✓	✓		✓	✓	
	Teksteigenschappen aanpassen					✓				✓
	Wisselen tussen pagina's					✓		✓		
	Wisselen tussen het boek en het internet			✓					✓	
	Werken met de tekentools		✓	✓			✓	✓		
	De weblezer laat pagina's op het internet voorlezen.								✓	✓
	Informereren/sensibiliseren over leerstoornissen en voorleessoftware	✓		✓	✓		✓		✓	
	Markeren							✓		

Oefening 1: Moeilijke woorden met dys-

Lees de tekst met je voorleessoftware.

Als je een leerstoornis hebt, heb je problemen met het leren van vaardigheden. Die leer je op school, zoals lezen en schrijven. Meestal heb je problemen met één van de vaardigheden, maar soms met meerdere. Elke leerstoornis heeft een eigen naam. Leer je moeilijk lezen? Dan heb je dyslexie. Als het rekenen niet goed lukt, dan heet dat dyscalculie. Dyspraxie heb je als je problemen hebt met je fijne motoriek, zoals bij knippen of schrijven. Dysfasie heb je als je moeite hebt met taalbegrip en met spreken.

Kijk naar de prenten. Ze beelden een leerstoornis uit. Ken jij hun naam? Schrijf de juiste naam onder bij prent.

Dys _____

Moeilijkheden met

Dys _____

Moeilijkheden met

Dys _____

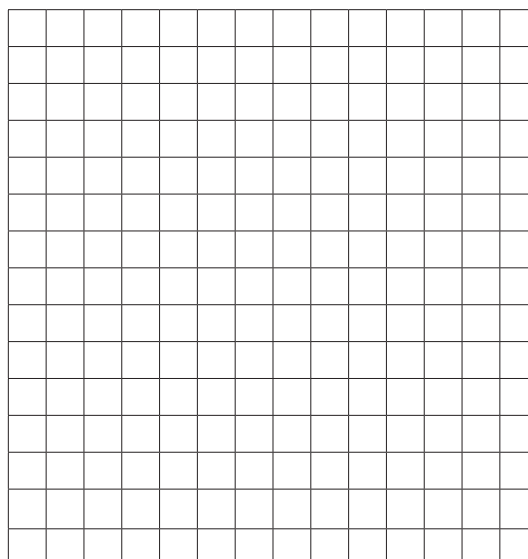
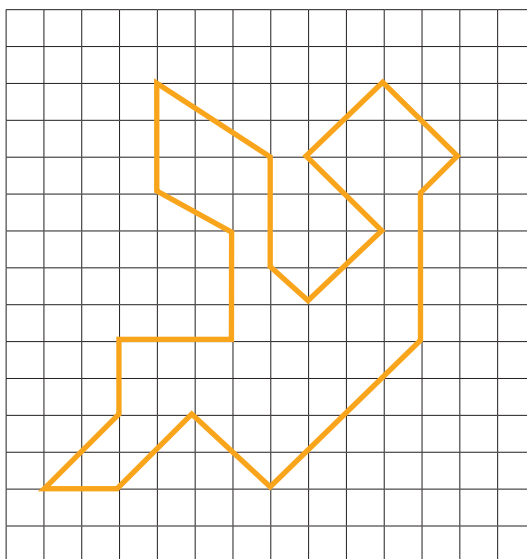
Moeilijkheden met

Oefening 2: Tekenfun

Teken het logo van ADIBib na in het rooster

Oefening 3: Verbinden

Verbind de juiste zinnen met elkaar.

Van mankement ●	● kan ik het veel beter onthouden.
Als iemand het voorleest ●	● is het meest spectaculaire.
Bezin voor je begint ●	● tot talent.
Het verschil in zelfbeeld ●	● daarom gebruik ik ADIBoeken.
Ik heb dyslexie en ●	● maar begin vooral.

Oefening 4: Computeronderdelen

Vul in de kaders de benaming van de computeronderdelen in. Kies uit:

internetkabel • CD-lezer • muis • hoofdtelefoon • USB-stick • laptop

TIP:
JE KAN DE
WOORDEN
KOPIËREN

Oefening 5: Ben jij een ADIBib-kenner?

Vul de ontbrekende woorden in.

ADIBoek is een afkorting van a_____

d_____ boek.

We doen deze aanpassingen speciaal voor

l_____ met lees- en

schrijfproblemen. Voor hen gaat lezen en schrijven traag en is het

extra vermoeiend. Het digitale boek helpt hen

met l_____ en

s_____, zodat dat even

vlot gaat als bij de andere kinderen in de

NIET ZEKER VAN
HET ANTWOORD?
GA EENS KIJKEN OP
PAGINA 11

LASTIG HÉ,
ALS DIE EERSTE
LETTER AL
GEGEVEN IS

klas.

Oefening 6: Stellingenspel

Hoe denk jij over leerstoornissen? En over voorleessoftware?

Lees de stellingen en kleur het vakje dat overeenkomt met jouw mening.

- Het is niet eerlijk dat mijn klasgenoot met dyslexie spellingcontrole mag gebruiken.

--	-	±	+	++
helemaal oneens	eerder oneens	geen mening	eerder eens	helemaal eens

- Als een leerling met een leerstoornis zo al goede punten haalt, heeft die geen voorleessoftware nodig.

--	-	±	+	++
helemaal oneens	eerder oneens	geen mening	eerder eens	helemaal eens

- Alle leerlingen met een computer in de klas moeten bij elkaar zitten.

--	-	±	+	++
helemaal oneens	eerder oneens	geen mening	eerder eens	helemaal eens

Oefening 7: Al die talen!

Laat de woorden voorlezen. Luister naar de voorleesstem.
Wat merk je op? Markeer de Franse woorden in het groen.

un crayon

dyslexie

jaune

voorlezen

hulpmiddelen

une gomme

un ordinateur

hoofdtelefoon

facile

paars

étudier

difficile

gemakkelijk

leren

un stylo

lezen

lire

digitaal

triste

online

Omcirkel het woord dat bij de afbeelding past.

un portable

un ordinateur

une télévision

écrire

écouter

lire

DE VOORLEESSOFTWARE
KAN VERSCHILLENDE
TALLEN VOORLEZEN!

TIP: KEN JE HET WOORD
NIET? KOPIEER EN PLAK
IN GOOGLE. KIJK NAAR DE
AFBEELDINGEN. WEET JE
HET ANTWOORD NU WEL?

Oefening 8: ik haat lezen.be

Ga naar de website ikhaatlezen.be en beantwoord de vragen. Gebruik je weblezer.

Voor je aan de vragen begint:

- Klik op 'Keep Out!'
- Verander het contrast van de website. Dit staat links boven. Leest dit voor jou beter?
- Laat eens een paar stukjes voorlezen door je weblezer.
- Bezoek de weetjes-pagina.

Vragen:

- Wat weet je over Daisy luisterboeken?

- Wat hebben Albert Einstein, John Lennon en Walt Disney gemeen?

- Ze tekenen graag
- Ze hebben dyslexie
- Ze gebruiken ADIBoeken

- Wat is een ander woord voor dyslexie?

- Wat betekent 'dyslexie is erfelijk'?

- Heeft jouw broer of zus dyslexie? Toon ze dan ikhaatlezen.be

- Voor de speurneuzen:
Zoek de pagina die toont hoe tekst eruit ziet voor iemand met dyslexie.

Oefening 9: Stuur ons een e-mail

Stuur een mail naar adibib@eurekaleuven.be.
Kies één van de twee opdrachten.

Tip: vraag aan een volwassene om je te helpen als je niet zeker bent.

Mail 1: Jouw talent in de kijker

1. Zet als onderwerp: **Mijn talent**
2. Beschrijf jouw talent.
Zet je talent echt in de kijker. Gebruik een leuk lettertype, pas de kleur van je tekst aan, maak een tekening,...
3. Gebruik spellingcontrole om je mail te controleren.
4. Lees je mail na met de weblezer.

Mail 2: Vertel hoe jij het leerwerkboek gaat gebruiken

1. Zet als onderwerp: **ADILeerwerkboek gebruiken**
2. Vertel in jouw mailtje:
 - Hoe je ADIBoeken gaat gebruiken
 - Wat je later graag wil worden
 - Wat een van jouw talenten is
3. Gebruik spellingcontrole om je mail te controleren.
4. Lees je mail na met de weblezer.

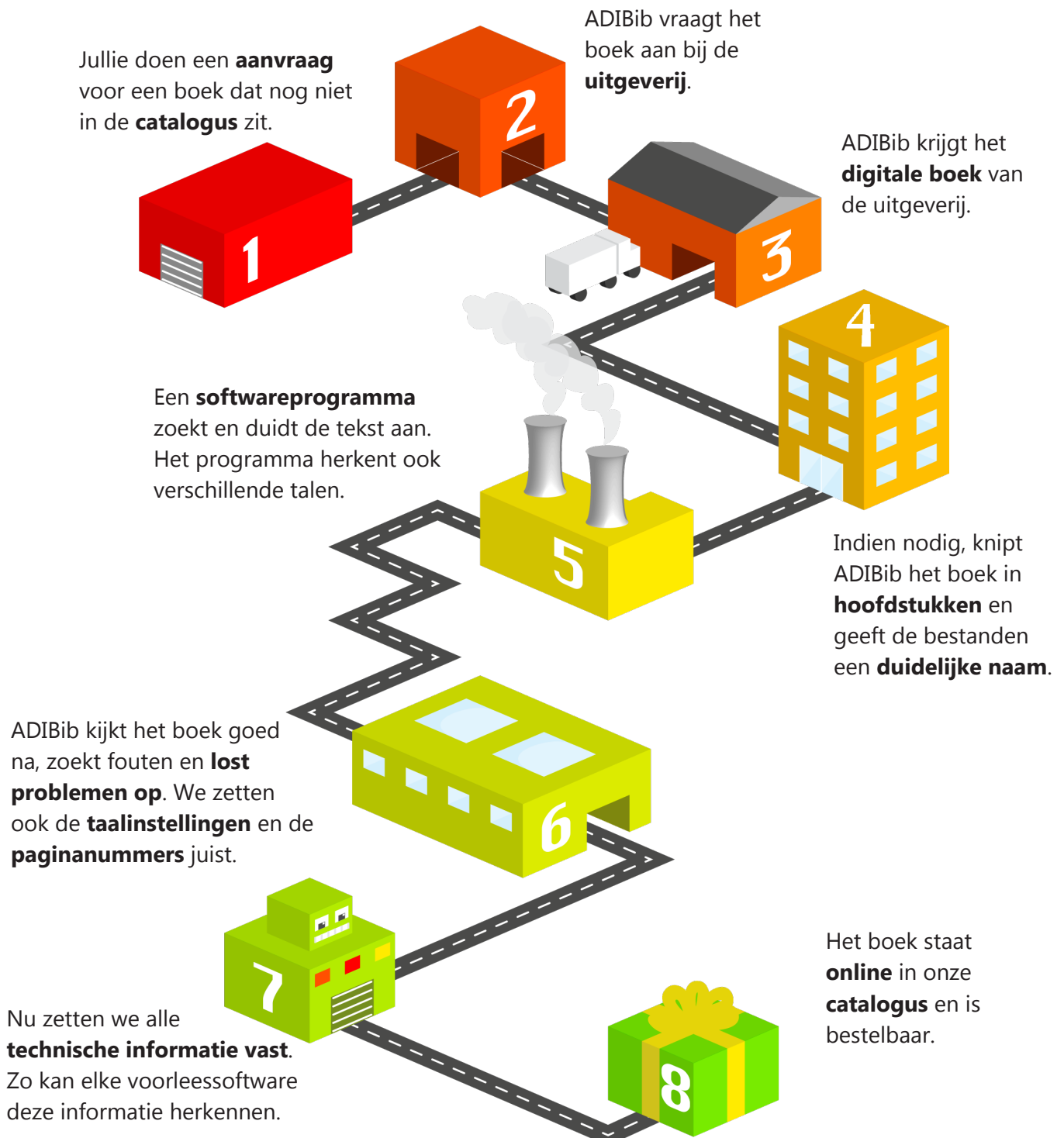

Het werk achter een ADIBoek

Zullen we samen kijken welke **aanpassingen** er in een ADIBoek zitten?

Het omzettingsproces

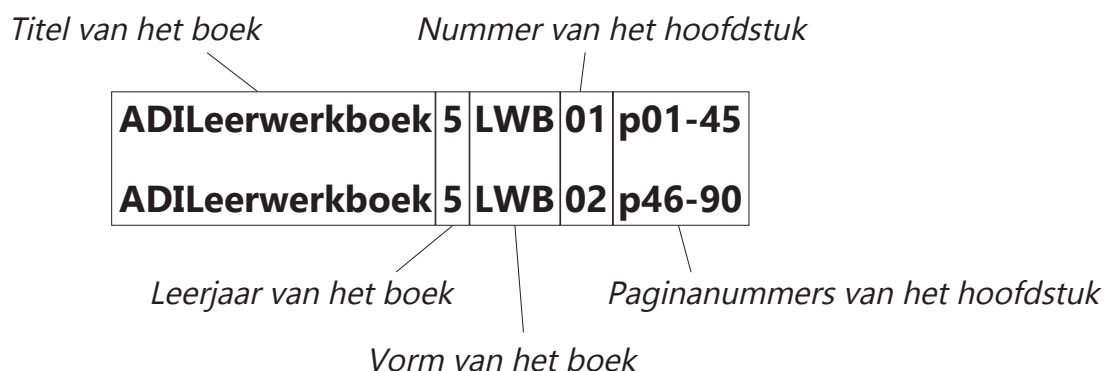
Dit is de weg die een boek aflegt van een gewoon boek naar een **ADIBoek**.

In stukken knippen en een mooie naam geven

Het eerste wat ADIBib doet is grote boeken in stukken knippen. Wij verdelen het bestand in **hoofdstukken**. Anders zal je computer tegensputteren omdat hij zo'n groot boek moet openen of voorlezen.

ADIBib geeft ook een **duidelijke naam** aan de bestanden. Ze hebben altijd dezelfde vorm:

Zo zie jij snel welk deel je moet openen als de leerkracht een opdracht geeft. Je mag de namen van de bestanden altijd aanpassen.

Voorleesbaar maken

ADIBib zorgt ervoor dat de computer de tekst uit het boek kan laten **voorlezen**. Je duidt een stukje tekst aan en de computer leest dat stukje voor. Dit boek is ook voorleesbaar. Probeer het maar eens met een stukje tekst op deze pagina! Als je hulp nodig hebt, kan je kijken naar het filmpje 'lezen in een ADIBoek'. Dit vind je op pagina 12.

Talen wisselen

Sommige boeken hebben **meerdere talen**. Je boeken van Frans of Engels bijvoorbeeld. Bij ADIBib duiden ze aan welke taal een stukje tekst is. Laat je een boek voorlezen, dan wisselt de stem automatisch van taal.

KIJK MAAR EENS IN
HOEVEEL TALEN IK
'IK HOU VAN JOU' KAN
ZEGGEN!

Ik hou van jou

Je t'aime

Ich liebe dich

I love you

Zelf een ADIBoek maken mag niet zomaar!

Je boek inscannen en klaar, denk je vast. Zo eenvoudig is het niet. ADIBib vertrekt van het digitale bestand van een uitgeverij. Met een pdf- of Word-document kan voorleessoftware wel aan de slag.

**BEGIN NIET
MET
SCANNEN**

Met een gedrukt boek is dit moeilijker. Jij zou het boek moeten inscannen. Dan moet een computer nog te weten komen waar de letters en woorden staan. Hiervoor gebruik je OCR.

OCR is 'Optical Character Recognition' (of '**Optische tekenherkenning**').

Dit houdt in dat de computer de **vorm van de tekens** gaat bekijken. Dan raadt hij welke letter het zou moeten zijn. Inderdaad, **raden!**

Dit gaat goed bij een eenvoudig document, maar is minder betrouwbaar bij een ingewikkeld schoolboek.

Vraag dus gewoon je boek aan via ADIBib.

Met het juiste attest heb je er simpelweg recht op!

OCR probeert dus de letters te herkennen. Zo kan je nadien de tekst laten voorlezen. Toch maakt de computer vaak fouten en dan klinkt de tekst meteen heel vreemd.

Dus:

Schoolboek? Bestellen op ADIBib

Eigen cursus? Open het WORD- of PDFbestand in je voorleessoftware

Enkel op papier? Niet ideaal, maar scannen kan. Gebruik hiervoor de OCR-functie in je voorleessoftware. Ga voor meer informatie naar adibib.be/ocr-en-voorlezen.

Wist je dat er apps zijn op je smartphone, die meteen de tekst laten voorlezen? Zo kan je bijvoorbeeld de Google Translate-app gebruiken. Trek een foto en kies wat je wil laten voorlezen. Dit kan je voor elke taal doen in enkele seconden.

Wist je dat ...

1. je het **lesmateriaal** wel moet **aankopen** (op papier) om het gratis ADIBoek te mogen gebruiken?
2. ADIBib ongeveer **800 boeken per jaar** omzet?
3. er al meer dan **8000 ADIBoeken in de catalogus** staan? (wow!)
4. we in de **zomervakantie** extra veel boeken omzetten?
5. we het omzettingsproces blijven verbeteren?
6. je een nieuw boek het best **in mei of juni aanvraagt**?
7. lesmateriaal van uitgeverijen auteursrechtelijk beschermd is en **zomaar inscannen en verdelen** dus sowieso **niet toegelaten** is?

Wat kan er fout lopen?

Voorleessoftware gebruiken gaat niet vanzelf. Ontdek op adibib.be/eerste-hulp-bij-voorleessoftware waar je op moet letten.

Maar wat kan er mislopen in ADIBoeken?

Een **schoolboek** is in de eerste plaats een **papiere boek**. De uitgeverij maakt het boek op en laat het drukken. Daarna maakt ADIBib er een ADIBoek van.

Sommige dingen zien er goed uit op papier, maar zijn onhandig in een ADIBoek.

Dat is jammer, maar daar kunnen we weinig aan doen. Als er iets niet werkt moet je niet meteen panikeren, het ligt niet altijd aan jou of aan je computer.

Tekst wordt niet of anders voorgelezen

Hogere wiskunde

Dit kan een computer niet voorlezen zoals wij dat zouden doen.

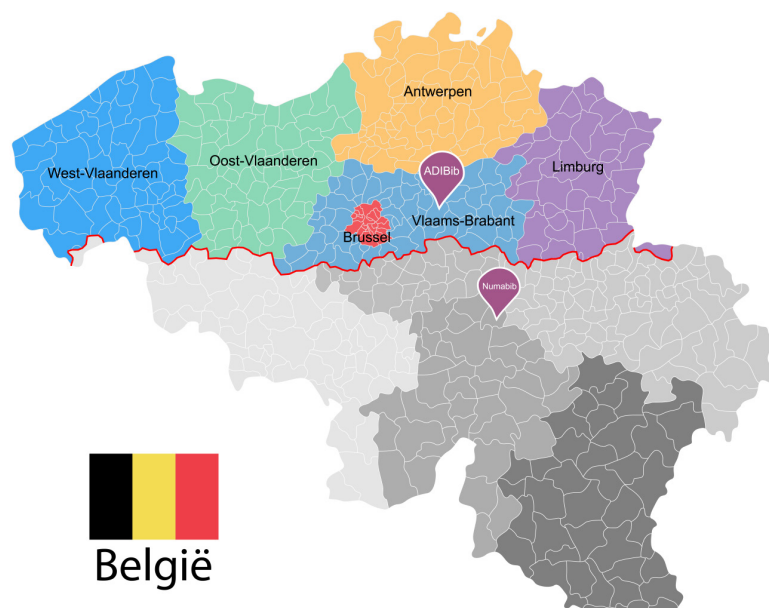
$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{\sin 3x} \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\cos \frac{2}{x}}{2 - \frac{1}{x}}$$

WAT IS HET NU?
TWEË, TWEËDE, TOT DE
TWEËDE, KWADRAAT,
OP TWEË, ...?
DIT KAN IK NIET.

Tekst in afbeeldingen

Tekst die in afbeeldingen staat is heel moeilijk aan te duiden en wordt dus niet voorgelezen door de computer. Dit geldt ook voor foto's van tekst.

● Latijn of niet gekende vreemde talen

De voorleessoftware kent maar enkele talen. Deze Latijnse woorden klinken dus fout.

beneficium aquila superbus

● Anders klinkende woorden

De computer kan leenwoorden niet altijd herkennen. Luister maar!

De DJ draaide de laatste single van Justin Bieber.

Hij vergat het bericht op zijn smartphone te deleten.

Kom je deze woorden tegen in een tekst in de originele taal? Dan klinken ze wel juist!

The DJ played the last single from Justin Bieber.

He forgot to delete the text on his smartphone.

● Dubbel geplaatste tekst

Soms staat een tekstkader per ongeluk twee keer op de pagina. Omdat de kaders precies op dezelfde plaats staan, is dat niet zichtbaar. Maar de computer ontdekt de tekst twee keer en leest alle letters dubbel.

Laat het stukje hierboven maar eens voorlezen.

● Speciale lettertypes en schrijffletters

Soms wordt de tekst in een boek omgezet naar contouren.

Maar dan ziet de computer deze **tekst als een afbeelding**.

Het lukt dan niet meer om de tekst voor te lezen. Dit is ook het geval bij schrijffletters.

Mooi geschrift

DEZE TEKST B

Onopvallende lay-out die naar voren komt

Voorbeeld

- In de achtergrond zit vrij onopvallende lay-out. Dat kun je zien op de linkerpagina.
- Als deze bestanden door de tagger gaan, komen er soms elementen uit de achtergrond naar voren.
- De pagina ziet er dan helemaal anders uit. Dat zie je op de rechterpagina.

Soms zijn de elementen zo druk dat de tekst volledig onleesbaar wordt.

Gedraaide pagina

Gedraaide tekst kan een computer niet lezen. Maar een volledig gedraaide pagina lukt dus ook niet!

RECHT

Een pagina die **recht**op staat, is prima te lezen, dat vinden computers leuk, aardig, **fijn!**

Maar wat als er in een boek plots één of meerdere pagina's **gedraaid** opgemaakt zijn?

Een **papiere**n boek draai je een kwartslag, en meer problemen hoef je daar **niet te vrezen**.

Maar die arme **computer**, hem lukt dat niet, en hij krijgt die tekst dus helemaal **niet gelezen!**

GEDRAAID

Een pagina die **recht**op staat, is prima te lezen, dat vinden computers leuk, aardig, **fijn!**

Maar wat als er in een boek plots één of meerdere pagina's **gedraaid** opgemaakt zijn?

Een **papiere**n boek draai je een kwartslag, en meer problemen hoef je daar **niet te vrezen**.

Maar die arme **computer**, hem lukt dat niet, en hij krijgt die tekst dus helemaal **niet gelezen!**

We geven er een draai aan!

Lay-out voor kinderen met leesstoornissen

Afhankelijk van een aantal factoren heeft een leerling met leerstoornis meer of minder problemen met lezen en schrijven. Omgeving en vermoeidheid hebben hier bijvoorbeeld invloed op.

Ook de vormgeving van (papieren) schoolboeken kan een groot verschil maken voor een leerling. Kinderen met leesproblemen hebben nood aan een sobere lay-out.

Wil jij daar graag rekening mee houden? Dan kunnen deze tips alvast helpen.

OOK OP HET SCHERM
IS EEN SOBERE
LAY-OUT VEEL
LEESBAARDER!

Donkere tekst op een lichte achtergrond

Rustige lay-out

Voldoende regelafstand

Als de regelafstand niet groot genoeg is, wordt het moeilijker om de tekst vlot te lezen.

Met een grotere regelafstand worden er minder fouten gelezen.

Schreefloos lettertype

Een lettertype met schreef kan voor extra leesmoelijkheden zorgen.

Een schreefloos lettertype is daarom veel beter.

Effen achtergronden

Zelfs als het lichte kleuren zijn op een lichte achtergrond, zijn patronen achter de tekst een storende factor.

Een effen achtergrond kan geen verwarring brengen over de vorm van de letters.

Informeer jezelf en anderen

Breng het gesprek op gang met je team

Op de vraag om met een computer in de klas te werken krijg je vaak de reactie 'Ja maar...'

- ▶ ... zijn ze niet te jong?
- ▶ ... leren ze nog wel lezen en schrijven?
- ▶ ... is het geen extra last voor de leerkracht?
- ▶ ... moeten ze niet eerst blind kunnen typen?
- ▶ ... wat is de meerwaarde van ADIBoeken?
- ▶ ... wat is het voordeel van ADIBoeken en voorleessoftware?
- ▶ ... maken spellingcontrole en woordvoorspelling een leerling niet lui?

Ontdek het antwoord in deze korte video's. Bespreek ze met je school- of zorgteam.

Sensibiliserende video's

Wat is de impact van leerstoornissen in je schoolleven en dagelijkse leven?
Hoe veranderen ADIBoeken je schoolleven positief? Ontdek het in de films:

Ik heet niet dom

Dit heb ik - dyslexie

ADIBib - De juiste tools

Lees wat Eureka nog meer doet voor kinderen met leerstoornissen op www.eurekaleuven.be.

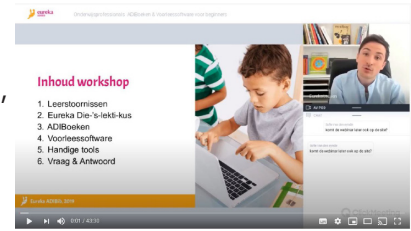
In het begin van dit leerwerkboek kon je al de fiches lezen over dyslexie en dyspraxie. Kijk op de website voor de overige leerstoornisfiches.

Informeer je met onze webinars

Leer meer over: de werking van Eureka, de kracht van een computer in de klas, de ADIBoeken- en LeesVoor!-doelgroep, de wetgeving,...

Kijk online [onze webinars](#) voor onderwijsprofessionals en beginners.

Hieronder vind je alvast een aantal webinars over het gebruik van de computer in de klas. Het project 'GEEF AF!' leert je hoe je kan werken aan digitale vaardigheden in de klas.

- **Digitaal documenten delen en computervaardigheden**

Het gratis project 'GEEF AF!' wordt voorgesteld. In dit webinar leer je concreet hoe je eenvoudig digitale documenten kan delen. Er wordt uitgelegd hoe je taken en toetsen aan je leerlingen kan bezorgen. Uiteraard komt ook aan bod hoe de leerlingen je de ingevulde toets digitaal kunnen terugsturen.

- **De computer en tablet haalbaar in de klas.**

In dit webinar krijg je handvaten aangereikt om het gebruik van de computer in de klas haalbaar te maken. Om te beginnen wordt uitgelegd waarom je met computers of tablets zou werken. Nadien volgen enkele tips en adviezen en nuttige vaardigheden. Ook het gebruik van basissoftware, zoals Word, Google, ... komt aan bod. Ten slotte wordt het online leerplatform van Eureka, namelijk 'Clever Kids' voorgesteld.

- **Succesvol studeren met de computer in de klas.**

In dit inspiratie-webinar krijg je concrete tips om succesvol te studeren met de computer. De tips kan je meteen bij je eigen kinderen of leerlingen toepassen. Ze laten je ook tijd winnen als leerkracht, ouder, logopedist ...

SCAN DE QR-CODES!

Lees onze nieuwste Eureka brochure!

Eureka maakt al meer dan 30 jaar het verschil voor leerlingen met **bijzondere leernoden**. Wat we leren, **verspreiden** we. Zo kunnen nog meer leerlingen in hun **talent** staan.

Leerstoornissen hebben een **grote impact** op je leven. Schools falen, jezelf niet kunnen zijn, zoeken naar je talent, ... Heel wat dingen zorgen voor frustratie bij het kind en het netwerk errond.

Met Eureka **ondersteunen** we leerlingen, ouders, logopedisten, ... in het effectief begeleiden van leerlingen met bijzondere leernoden. Samen met hen maken we het **verschil**.

Leer onze **projecten** kennen en ontdek hoe jij je steentje kan bijdragen om verandering te brengen in het onderwijs.

Aarzel dus niet om de **gratis brochure** te downloaden en de werking en missie van Eureka verder te ontdekken. Je vindt er ook nuttige tips en tricks.

Het Eureka!-boek - Eureka Leuven

Deel 2

Ik ben wie ik ben, en jij?

Leerling centraal

Leerstoornis?

Luisterlezen: samen lezen met de computer

Wat kunnen we leren van leerlingen met dyslexie?

Met een computer...

Voorlezen, Huiswerk, Typen, Spelling

Nawoord

SAMEN STAAN
WE STERKER!

ADIWat? ADIBoek!

Je hebt nu ADIBoeken leren kennen.

Vanuit **Eureka ADIBib** willen we de computer in de klas toegankelijk maken. Elke volwassene gebruikt tools om zichzelf te helpen. Voor ons is het dan ook logisch dat leerlingen met leerproblemen zichzelf behelpen met de tools die voorhanden zijn. Daarom schreven we dit **ADILeerwerkboek**. We hopen dat het jou geholpen heeft om beter te begrijpen wat je kan doen met voorleessoftware en een ADIBoek.

Doe ons een jobstudent cadeau! We hebben het meer dan ooit nodig.

Elk jaar bereiken we meer leerlingen. Super hé? Meer gebruikers vragen meer ondersteuning. Om een optimale ondersteuning te bieden, werken we met jobstudenten. Zij zijn het kloppende hart van onze organisatie. Heel het jaar door staan zij klaar om het ADIBib-team te versterken.

Wat doen onze studenten voor jullie en voor ons?

- **ADIBoeken klaarmaken en omzetten:** zij maken van een gewoon digitaal boek een echt ADIBoek
- **Onze webshop opvolgen:** zij helpen mee elke bestelling controleren. Meer dan 30 000 leerlingen = meer dan 40 000 bestellingen te controleren. Dat kunnen onze vaste medewerkers niet alleen
- **Ondersteuning van de mailbox:** meer gebruikers = meer mails. Onze studenten ondersteunen je als je een vraag stelt. Door onze student kunnen we je sneller van dienst zijn.
- **Instructievideo's maken:** hoe gebruik je ADIBoeken? Met studenten hebben we een lessenreeks op YouTube gezet. Wat we maken stellen we gratis ter beschikking
- **Ondersteuning bij ADIBib-workshops & webinars:** we willen jullie bereiken. Studenten helpen ons hierbij en staan voor jullie klaar op onze events.
- **ADIBib = Cool:** we weten hoe belangrijk het is voor leerlingen dat wat ze gebruiken ook interessant is. Studenten ondersteunen ons in onze branding en marketing.

Doe Eureka ADIBib nu een cadeau:

Doe een gift

via de koning Boudewijnstichting
BE10 0000 0000 0404
197/0190/00920

Of misschien kan **jouw bedrijf** ons ondersteunen? Kijk op adibib.be voor meer info.

Wat kan je nog voor ons doen?

1. Geef ons feedback over ons ADILeerwerkboek. Stuur een mail naar adibib@eurekaleuven.be
2. Verspreid dit boek onder je netwerk
3. Vind ons leuk op [Facebook](#)
4. Abonneer je op ons [YouTube-kanaal](#)
5. Shop je online? Steun ons gratis met Trooper

Contact:

adibib@eurekaleuven.be

Nuttige links:

www.adibib.be - digitale schoolboeken en voorleessoftware

www.eurekaleuven.be - informatieve website over leerstoornissen

www.ikhaatlezen.be - informatieve website over dyslexie

www.luisterpuntbibliotheek.be - bibliotheek van luisterboeken

www.klasse.be - website met materialen voor en door leerkrachten

www.onderwijs.vlaanderen.be - ministerie van onderwijs

Nuttige publicaties:

- [Aan de slag met voorleessoftware op school: Een gids met 8 vragen en antwoorden](#)
- [Eerste hulp bij leerstoornissen en problemen bij het leren](#)
- [De computer: mijn surfplank bij het leren](#)

Vragen over de voorleessoftware? Op zoek naar een diepgaande opleiding?

Bezoek de website van de softwareproducent:

Voorleessoftware	Producent	Website
Alinea & Kurzweil 3000	Sensotec	www.dyslexie.be
IntoWords	Vitec-MV	intowords.be
SprintPlus	Jabbla	www.sprintplus.be
TextAid	ReadSpeaker	www.readspeaker.com/nl

Het ADILeerwerkboek

Ervaar wat het is om je schoolboek door software te laten voorlezen

Van mankement tot talent

Kinderen die niet goed zien omwille van een oogstoornis dragen een bril.

Kinderen die niet goed lezen omwille van een leesstoornis hebben recht op voorleessoftware.

Benieuwd hoe dat werkt? Neem dan snel een kijkje in dit ADILeerwerkboek.

Zo wordt alles glashelder!

ie-'s-lekti-kus vzw, www.adibib.be

i.s.m. Eureka Leuven | www.eurekaleuven.be